

ارائه یک مدل جدید از برپایی حمله سایبیل در شبکه‌های حسگر بی‌سیم مبتنی بر خوشبندی و راهکار مقابله با آن

مجتبی جمشیدی^۱، احسان زنگنه^۲، مهدی اثنی عشری^۳، محمدرضا میدی^۴

^۱آموزشکده فنی و حرفه‌ای سما، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرمانشاه، کرمانشاه، ایران jamshidi.mojtaba@gmail.com

^۲گروه کامپیوتر، موسسه آموزش عالی جهاد دانشگاهی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران ehsan.zangneh@yahoo.com

^۳پژوهشکده فناوری اطلاعات، پژوهشگاه فضای مجازی، تهران، ایران esnaashari@itrc.ac.ir

^۴دانشکده کامپیوتر و فناوری اطلاعات، دانشگاه صنعتی امیرکبیر، تهران، ایران mmeybodi@aut.ac.ir

بر عملیاتی نظری تجمعی داده‌ها، تخصیص منابع و رأی‌گیری تأثیرگذار و یا حتی داده‌های غلط در شبکه تزریق کند [3] [4] [5]. در این مقاله، یک مدل جدید از راهنمایی حمله سایبیل در شبکه‌های حسگر بی‌سیم مبتنی بر خوشبندی شده پیشنهاد می‌شود. هم‌چنین یک الگوریتم جدید جهت مقابله با این مدل پیشنهادی از حمله سایبیل مطرح می‌گردد. ادامه این مقاله بدين ترتيب سازماندهی می‌شود. در بخش ۲، کارهای گذشته آمده است. فرضیات سیستم و مدل حمله در بخش ۳ شرح داده می‌شود. در بخش ۴ الگوریتم پیشنهادی و در بخش ۵ ارزیابی کارایی و نتایج شبیه‌سازی ارائه می‌شود. بخش آخر نیز به نتیجه‌گیری می‌پردازد.

۲- کارهای گذشته

حمله سایبیل نخستین بار توسط Douceur در [3] معرفی شد و اشاره شد که شبکه‌های نظری به نظری در برابر این حمله آسیب‌پذیر هستند. Karlof در [4] بیان کرد این حمله می‌تواند بر پروتکل‌های مسیریابی شبکه‌های حسگر تأثیرگذار باشد. Newsome و همکارانش در [5] برای اولین بار به طور سیستماتیک به بررسی و تحلیل حمله سایبیل برای شبکه‌های حسگر بی‌سیم پرداختند و راهکارهای نظری تست منع رادیویی و پیش‌توزیع منع رادیویی و پیش‌توزیع تصادفی کلیدها برای مقابله با این حمله مطرح گردید. در [6] و [7] الگوریتم‌هایی مبتنی بر RSSI جهت شناسایی گره‌های سایبیل در شبکه‌های حسگر مبتنی بر پروتکل مسیریابی LEACH ارائه شده است که مدل حمله سایبیل در نظر گرفته شده در آنها، چنین است که گره بدخواه (گره‌های سایبیل) به عنوان سرخوشه عمل می‌کند. در [8] نیز یک الگوریتم جهت شناسایی گره‌های سایبیل در شبکه‌های حسگر متحرک که مبتنی بر الگوریتم "خوشبندی کمترین ID" [9] هستند ارائه شده است. در مرجع [11] از مکانیزم تعیین مکان ارائه شده در [10] بهره گرفته و یک الگوریتم جهت شناسایی گره‌های سایبیل مطرح شده است. در [12] یک الگوریتم توزیعی به منظور شناسایی گره‌های سایبیل ارائه شده است که فقط از اطلاعات مربوط به تعداد همسایه‌ها استفاده می‌کند تا گره‌های سایبیل را شناسایی کند. در [20-13] نیز الگوریتم‌های دیگری جهت مقابله با این حمله در شبکه‌های حسگر غیرخوشبندی شده ارائه شده است.

۳- فرضیات سیستم و مدل حمله

۱-۳- فرضیات سیستم

چکیده: یکی از حمله‌های خطرناک شناخته شده علیه شبکه‌های حسگر بی‌سیم، حمله سایبیل است. در این حمله، گره بدخواه همزمان چندین شناسه جعلی از خود منتشر می‌کند که این سبب می‌شود پروتکل‌های مسیریابی و عملیاتی نظر رأی‌گیری و تجمعی داده‌ها تا حد زیادی تحت تأثیر قرار گیرند. در این مقاله، ابتدا یک مدل جدید از برپایی حمله سایبیل در شبکه‌های حسگر مبتنی بر خوشبندی مطرح می‌گردد. سپس یک الگوریتم، مبتنی بر مشخصه قدرت سیگنال دریافتی (RSSI) و مکان‌یابی به کمک سه نقطه جهت مقابله با این مدل جدید از حمله پیشنهاد می‌گردد. الگوریتم پیشنهادی شبیه‌سازی شده و با انجام یک سری آزمایش‌ها، کارایی آن از نقطه نظرهای نرخ تشخیص درست، نرخ تشخیص غلط و سربار ارتباطات ارزیابی گردیده است. نتیجه آزمایش‌ها نشان داد الگوریتم پیشنهادی با تحمیل سربار ارتباطی اندکی به شبکه، قادر به شناسایی ۹۹٪/۸% گره‌های سایبیل و نرخ تشخیص غلط ۰/۸٪ است (در حالت میانگین).

کلمات کلیدی: شبکه حسگر بی‌سیم، حمله سایبیل، خوشبندی.

۱- مقدمه

یک شبکه حسگر حاوی تعداد زیادی گره حسگر منابع محدود (از نظر انرژی، حافظه، برد رادیویی، پردازش و ...) است. خوشبندی یکی از مکانیزم‌های مقیاس‌پذیری و موثر در کاهش ترافیک شبکه و انرژی مصرفی است. در این مکانیزم، شبکه به چند قسمت موسوم به خوشبندی شود و در هر خوشبندی یکی از گره‌ها با اینکه نقش "سرخوشه"، وظیفه تجمعی داده‌های جمع‌آوری شده توسط اعضای خوشبندی و در صورت لزوم ارسال داده‌ها به ایستگاه پایه را بر عهده می‌گیرد [1]. یکی از چالش‌های پیش روی شبکه‌های حسگر خوشبندی شده، مسئله امنیت است. حمله سایبیل (Sybil) یکی از خطرناک‌ترین حمله‌های تأثیرگذار در لایه مسیریابی است که امکان برپایی آن در شبکه‌های حسگر مبتنی بر خوشبندی نیز وجود دارد. در این حمله، گره بدخواه دشمن همزمان چندین شناسه جعلی از خود منتشر می‌کند. این امر سبب می‌شود گره‌های نرمال در همسایگی گره بدخواه فریب خورده و به اشتباه گمان کنند همسایه‌های زیادی دارند. از این‌رو، گره بدخواه ترافیک زیادی به خود جذب نموده و به طور چشمگیری پروتکل‌های مسیریابی را مختل می‌کند و نیز می‌تواند

مدل حمله پیشنهادی، برخلاف مدل مطرح شده در [8] و [9]، این سبب می‌شود، ۱- گره بدخواه به راحتی توسط ایستگاه پایه شناسایی نشود و ۲- گره بدخواه همزمان بر روی چند خوشه تأثیر گذارد (به عنوان مثال، با تزیریق داده‌های نادرست). این مدل از راهاندازی حمله ساییل تا به حال در هیچ تحقیقی مطرح نشده است، اما با توجه به تأثیری زیادی که می‌تواند بر روی بخش عظیمی از شبکه پگذارد، در اینجا معرفی شده و در بخش بعدی یک راهکار جهت مقابله با آن پیشنهاد می‌گردد.

۴- الگوریتم پیشنهادی

ایده اصلی الگوریتم پیشنهادی برگرفته از این موضوع است که همه گره‌های ساییل در یک مکان از شبکه قرار دارند چراکه همه آن‌ها مربوط به یک سخت افزار یکتا (گره بدخواه) هستند. همان‌طور که پیش‌تر گفته شد، در فاز شکل‌گیری خوشه‌ها، گره‌های سرخوشه یک پیغام فرآگیر در کل محیط شبکه منتشر می‌کنند. هر یک از دیگر گره‌ها با دریافت این پیغام‌ها، مطابق یک سری معیارها (نظیر فاصله تا گره‌های سرخوشه، میزان انرژی آن‌ها) یکی از سرخوشه‌ها را انتخاب می‌کنند تا عضو خوشی آن شوند. سپس هر گره یک پیغام *join* به سرخوشه انتخابی خود ارسال می‌کند. هر گره سرخوشه، با دریافت پیغام‌های *join*، شناسه گره ارسال کننده پیغام *join* و فاصله تقریبی با آن را در جدولی به نام *member_table* (شکل ۲) در حافظه خود ذخیره می‌کند. گره سرخوشه، شناسه هر عضو خود را در فیلد *member_ID* و فاصله تخمینی تا آن را در فیلد *est_distance* ذخیره می‌کند. گره‌های سرخوشه از شاخص قدرت سیگنال دریافتی (RSSI) جهت تخمین فاصله گره‌های عضو با خود استفاده می‌کنند. با فرض این که گره *a* یک سیگنال رادیویی با توان P_0 برای گره *z* ارسال کند، در این صورت، توان سیگنال دریافتی در گیرنده از رابطه (۱) بدست می‌آید.

$$R_{ij} = \frac{P_0 K}{(\hat{d}_{ij})^\alpha} \quad (1)$$

که در این رابطه، R_{ij} توان سیگنال دریافتی در گیرنده (یا همان شاخص قدرت سیگنال دریافتی در گیرنده)، K یک عدد ثابت، d_{ij} فاصله اقلیدوسی بین دو گره *i* و *j*، و α فاکتور تضعیف سیگنال است. $\alpha \in \{2, 4\}$ می‌باشد و توجه شود که به دلیل خطاهای اندازه‌گیری، فاصله دو گره *i* و *j* (d_{ij}) فقط می‌تواند تخمین زده شود (\hat{d}_{ij}). [13]

<i>member_ID</i>	<i>est_distance</i>
<i>a</i>	12
...	...

شکل ۲: جدول *member_table* گره‌های سرخوشه

توجه شود که عمل شکل‌گیری خوشه‌ها ممکن است بارها در طول حیات شبکه صورت پذیرد. از این‌رو، در هر دور خوشه‌بندی، سرخوشه‌ها باید فاصله گره‌های عضو تا خود را تخمین زنند. پس از هر دور خوشه‌بندی و تخمین فاصله‌ها بین سرخوشه‌ها و گره‌های عضو، گره‌های سرخوشه با همکاری یکدیگر الگوریتم پیشنهادی جهت تشخیص گره‌های ساییل را اجرا می‌کنند. الگوریتم پیشنهادی از دو فاز تشکیل شده است:

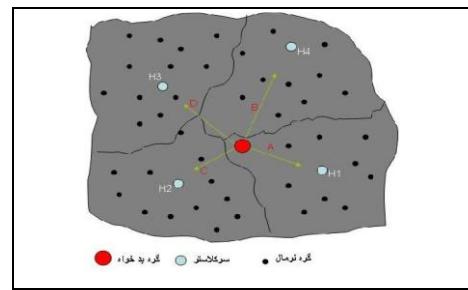
۱-۴ فاز اول الگوریتم پیشنهادی (فاز پویش)

شبکه حسگر حاوی N گره حسگر است که به طور تصادفی در یک ناحیه دو بعدی توزیع می‌شوند. گره‌ها ساکن بوده و از موقعیت مکانی خود آگاه نیستند. شبکه همگن (همه گره‌ها امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری برابر دارند) بوده و هر گره یک شناسه یکتا دارد. هم‌چنین، فرض می‌شود برد رادیویی (r) همه گره‌ها یکسان و به حدی است که کل محیط عملیاتی را پوشش می‌دهد. شبکه، خوشبندی شده است و تعداد خوشه‌ها C_{opt} می‌باشد.

۲-۳ مدل حمله

در [8] و [9] یک مدل از راهاندازی حمله ساییل در شبکه‌های حسگر خوشبندی شده مطرح گردیده است. در این مدل، گره بدخواه تلاش می‌کند به عنوان سرخوشه انتخاب شود تا تأثیر زیادی بر عملکرد شبکه گذارد. ولی از آنجا که گره‌های سرخوشه معمولاً در ارتباط مستقیم با ایستگاه پایه هستند و نقش مهمی در شبکه ایفا می‌کنند لذا رفتارشان به شدت توسط ایستگاه پایه کنترل می‌شوند. بنابر این، در حمله ساییل، اگر گره بدخواه نقش سرخوشه داشته باشد و یا تلاشی در این جهت انجام دهد، به سرعت توسط ایستگاه پایه شناسایی می‌شود. چراکه، گره ایستگاه پایه از لحاظ منابع نامحدود بوده و می‌تواند حاوی الگوریتم‌های امنیتی پیچیده و مقاوم باشد. هم‌چنین، ایستگاه پایه معمولاً از تمام اطلاعات شبکه، نظری تعداد گره‌ها، شناسه دیگر گره‌ها، کلیدهای رمزگاری و ... آگاه است.

در این‌جا، یک مدل جدید از راهاندازی حمله ساییل در شبکه‌های حسگر خوشبندی شده ارائه می‌گردد. مدل حمله پیشنهادی بدین صورت است که در فاز شکل‌گیری خوشه‌ها، پس از این که گره‌های سرخوشه (که تعداد آن‌ها C_{opt} است) پیغام کاندیداتوری خود را در شبکه منتشر می‌کنند، گره بدخواه با دریافت این پیغام‌های کاندیداتوری، S شناسه ساییل تولید کرده و با هر شناسه به یک سرخوشه می‌پیوندد. در این مدل حمله، گره بدخواه تلاشی برای سرخوشه شدن انجام نمی‌دهد بلکه تلاش می‌کند با هر شناسه ساییل خود عضو یک خوشه خاص شود. از این‌رو گره بدخواه همزمان عضو چندین خوشه و حتی همه خوشه‌ها خواهد شد. در نتیجه عملیات و داده‌های چندین خوشه و یا حتی تمام خوشه‌های شبکه را تحت تأثیر قرار می‌دهد. شکل (۲)، یک مثال از راهاندازی این مدل از حمله ساییل را نشان می‌دهد.

شکل ۱: یک نمونه از راهاندازی مدل جدید حمله ساییل

در این مثال، گره بدخواه با شناسه *A* عضو سرخوشه *H1*، با شناسه *B* عضو *H4*، با شناسه *C* عضو *H2* و با شناسه *D* عضو *H3* است. توجه شود که گره بدخواه با توان‌های مختلف پیغام *join* را به سرخوشه‌ها ارسال می‌کند. هرچه سرخوشه به گره بدخواه دورتر باشد، با توان بیشتری پیغام *join* را ارسال می‌کند تا به دست آن سرخوشه برسد.

علامت می‌زند. البته، با توجه به اینکه مقدار RSSI ممکن است همیشه دقیق نباشد و به عوامل محیطی متعددی بستگی دارد، لذا می‌توان یک "آستانه قابل تحمل" در نظر گرفت و چنانچه اختلاف RSSI بسته‌های دریافت شده از یک گره عضو کمتر از این آستانه قابل تحمل بود، جسم‌پوشی شود.

هر سرخوشه‌ی CH_i پس از دریافت پیغام ES_{CH_i} ، ابتدا فاصله این گره (یعنی ES_{CH_i}) تا خودش را مطابق رابطه (۱) محاسبه نموده و در متغیری به نام dis قرار می‌دهد. سرخوشه‌ی CH_i سپس خود را پیماش $member_table$ که فاصله این گره نموده و هر عضو u که فاصله تا آن برابر dis باشد را انتخاب و به عنوان "گره‌ای بدخواه احتمالی" برای سرخوشه‌ی CH_i ارسال می‌کند. اگر سرخوشه‌ی CH_i هیچ عضوی نداشته باشد که فاصله تا آن برابر dis باشد، در این صورت T_{min} پاسخی برای سرخوشه‌ی CH_i نمی‌فرستد. سرخوشه‌ی CH_i چنانچه حداقل از T_{min} سرخوشه‌ی دیگر پاسخ دریافت کند، در این صورت لیست گره‌های بدخواه احتمالی دریافت کرده از دیگر سرخوشه‌ها به همراه نمونه آزمایشی خود، یعنی را به عنوان "گره‌ای بدخواه ساییل" در لیستی در حافظه خود به نام ES_{CH_i} ثبت می‌کند. در غیر این صورت هیچ گره بدخواهی در این مرحله شناسایی نمی‌شود. طبق مسئله "مکان یابی به کمک سه نقطه" [۱۹]، آستانه T_{min} باید حداقل با مقدار ۲ تنظیم شود تا دقت تشخیص بالا باشد. پس از پایان این مرحله (چه گره بدخواهی شناسایی شود یا نشود)، سرخوشه‌ی آغازگر CH_i این نمونه آزمایشی ES_{CH_i} را از لیست SL خود حذف کرده و یک عضو دیگر را از SL خود (در صورت وجود) به عنوان نمونه آزمایشی جدید (ES_{CH_i}) انتخاب نموده و با یک پیغام اطلاعات مربوط به نمونه آزمایشی جدید را برای دیگر سرخوشه‌ها ارسال می‌کند. دیگر سرخوشه‌ها با دریافت این پیغام، نمونه آزمایشی جدید سرخوشه‌ی CH_i را جایگزین نمونه آزمایشی قبلی آن در ES_List کنند. به این ترتیب ES_List تمام سرخوشه‌ها با نمونه آزمایشی جدید خود می‌کنند. برای این ترتیب ES_List برآورده شود. در این مرحله، اگر سرخوشه‌ی CH_i برای سرخوشه‌ی CH_j بروزرسانی می‌شود. تهی باشد، مقدار ۱- به عنوان نمونه آزمایشی برای دیگر سرخوشه‌ها ارسال می‌شود. مقدار ۱- در ES_List ها به عنوان نمونه آزمایشی سرخوشه‌ی CH_i نشان دهنده این است که SL سرخوشه‌ی CH_i تهی شده و از این مرحله به بعد سرخوشه‌ی CH_i هیچ گاه به عنوان آغازگر روال تشخیص انتخاب نمی‌شود.

در مرحله بعد نیز، سرخوشه‌ای که دارای نمونه آزمایشی با بیشترین فاصله است (مطابق لیست ES_List ها) به عنوان سرخوشه آغازگر انتخاب می‌شود و این عملیات گفته شده در بالا دوباره تکرار می‌شود. روال تشخیص تا زمانی ادامه می‌باید که تمامی عضوهای ES_List (در واقع تمام ES_List ها) سرخوشه‌ها ۱- شوند. در این زمان، اجرای الگوریتم پیشنهادی خاتمه یافته و هر سرخوشه لیست گره‌های موجود در $Sybil_List$ خود را به عنوان گره‌های بدخواه به ایستگاه پایه و یا دیگر گره‌ها اعلام می‌کند. البته، در برخی حالات ممکن است برخی گره‌های قانونی به اشتباه توسط الگوریتم پیشنهادی به عنوان گره‌ای ساییل علامت زده شوند. به سناریوی زیر دقت کنید:

سناریو ۱: شبکه‌ای را در نظر بگیرید که به صورت شکل (۳) خوشبندی شده است. در اینجا، سه گره سرخوشه به نام‌های $H1$, $H2$ و $H3$ داریم. هم‌چنین یک گره بدخواه در شبکه وجود دارد که با شناسه SI به سرخوشه $H1$ ، با شناسه $S2$ به سرخوشه $H2$ و با شناسه $S3$ به سرخوشه $H3$ وصل شده است (پیغام

در فاز اول، هر گره سرخوشه‌ی CH_i ، ابتدا میانگین فاصله تا عضوهای خود را محاسبه کرده و در یک فیلد به نام $avg_distance$ در حافظه خود ذخیره می‌کند. سپس جدول $member_table$ خود را پیماش کرده و گره‌های عضوی که فاصله تخمینی تا آن‌ها بیشتر از $avg_distance$ باشد، به عنوان عضوهای مشکوک در لیستی به نام SL ثبت می‌کند. چراکه گره بدخواه اگر همزمان عضو S خوشبندی باشد، در این صورت به احتمال p حداقل در یکی از سرخوشه‌ها جزء عضوهایی خواهد بود که فاصله بیشتر از $avg_distance$ با سرخوشه‌ی خود دارد. هرچه S بزرگتر باشد، p نیز افزایش می‌یابد. سرخوشه‌ی CH_i را با SL_{CH_i} نشان می‌دهیم. بنابر این، در فاز پویش، هر گره سرخوشه‌ی CH_i خود را با SL_{CH_i} نشان می‌دهیم. تهیه می‌کند تا در فاز دوم به کمک دیگر سرخوشه‌ها اقدام به شناسایی گره‌های بدخواه (ساییل) احتمالی کند. فاز پویش به طور همزمان توسط تمام سرخوشه‌ها اجرا می‌شود.

۴-۲-۴- فاز دوم الگوریتم پیشنهادی (فاز آزمون)

در این فاز، هر گره سرخوشه‌ی CH_i ، عضو $u \in SL_{CH_i}$ را که بیشترین فاصله تا آن را دارد به عنوان نمونه آزمایشی (ES) انتخاب می‌کند. نمونه آزمایشی سرخوشه‌ی CH_i را با ES_{CH_i} نشان می‌دهیم. سپس، هر سرخوشه‌ی CH_i بسته، نمونه آزمایشی خود (شامل شناسه گره عضو و فاصله تخمینی تا آن) را برای دیگر سرخوشه‌ها ارسال می‌کند. از این‌رو، هر گره سرخوشه، نمونه آزمایشی تمام دیگر سرخوشه‌ها را خواهد داشت. هر گره سرخوشه، نمونه آزمایشی خود و دیگر سرخوشه‌ها را در لیستی به نام ES_List در حافظه خود ذخیره می‌کند. هر عضو از این لیست ES_List در واقع نمونه آزمایشی مربوط به یک سرخوشه خاص را نشان می‌دهد. توجه شود که ES_List ها در تمام سرخوشه‌ها مقادیر یکسانی دارند. حال، گره سرخوشه‌ی CH_i که بیشترین فاصله تا نمونه آزمایشی خودش، یعنی ES_{CH_i} را داشته باشد به عنوان سرخوشه آغاز کننده روال تشخیص گره بدخواه انتخاب می‌شود. اگر حالتی رخ دهد که بیش از یک سرخوشه، نمونه آزمایشی آنها بیشترین فاصله را داشته باشد در این صورت سرخوشه با کوچکترین شناسه به عنوان آغازگر روال تشخیص انتخاب می‌شود. به این دلیل اولویت را به ES با بیشترین فاصله می‌دهیم زیرا احتمال بدخواه بودن این گره (با توجه به مدل حمله پیشنهادی) بیشتر است.

سرخوشه‌ی CH_i پس از این که به عنوان آغازگر روال تشخیص انتخاب شد، یک پیغام برای برای نمونه آزمایشی خود، یعنی ES_{CH_i} ارسال می‌کند. در این پیغام به نمونه آزمایشی دستور داده می‌شود یک پیغام (با همان قدرت سیگنالی که پیغام $join$ را پیش‌تر در فاز خوشبندی به سرخوشه‌ی CH_i ارسال کرده بود) منتشر کند (به عبارت دیگر، $broadcast$) تا این پیغام به دست دیگر گره‌های سرخوشه بررسد. البته توجه شود که این پیغام منتشر شده توسط نمونه آزمایشی فقط به دست سرخوشه‌های می‌رسد که فاصله آن‌ها تا نمونه آزمایشی، کوچکتر یا مساوی فاصله نمونه آزمایشی تا سرخوشه‌ی CH_i است. چراکه گره انتخاب شده به عنوان نمونه آزمایشی موظف است پیغام خود را با همان قدرتی منتشر کند که پیش‌تر به سرخوشه‌ی CH_i پیغام $join$ را ارسال کرده بود. در این مرحله، اگر نمونه آزمایشی پیغام خود را با قدرت متفاوتی ارسال کند، سرخوشه‌ی CH_i این موضوع را متوجه شده و آن را به عنوان گره بدخواه

آزمایشی خود و دیگر سرخوشهای اقدام به ساخت *ES_List* می‌کند. از این مرحله به بعد، برای هر نمونه آزمایش، عملیات زیر انجام می‌گیرد:

سرخوشه آغازگر یک پیغام برای نمونه آزمایشی خود ارسال می‌کند و نمونه آزمایشی نیز یک بسته در شبکه منتشر (*broadcast*) می‌کند که این منجر به ارسال 2 بسته در شبکه می‌شود. بنابراین، به ازای هر نمونه آزمایشی، 2 بسته در شبکه منتشر می‌شود. تعداد کل نمونه‌های آزمایشی نیز برابر است با:

$$|ES| = C_{opt} \times \frac{N + M(S - 1)}{2 \times C_{opt}} = \frac{N + M(S - 1)}{2} \quad (2)$$

با فرض این‌که بسته ارسال شده از سوی نمونه آزمایشی، در حالت میانگین، به دست $\frac{C_{opt}-1}{2}$ سرخوشه دیگر (تحت عنوان سرخوشهای گیرنده) برسد، هر یک از این سرخوشهای گیرنده، جدول *member_table* خود را پویش نموده و در صورت لزوم یک پیغام حاوی لیست "گرهای بدخواه احتمالی" برای سرخوشه آغازگر ارسال می‌کند.

احتمال ساییل بودن یک گره در شبکه $\frac{M \times S}{N + M(S - 1)}$ است. از طرفی هم، یک گره ساییل عضو یک سرخوشه، نظیر CH_i ، تها زمانی که در فاصله دورتر از "میانگین فاصله سرخوشه تا عضوها" واقع شده باشد، در لیست گرهای مشکوک (*SL*) سرخوشه CH_i قرار می‌گیرد. بنابراین، با توجه به فرض هوشمند عمل کردن گره بدخواه در انتخاب سرخوشه‌ها، این احتمال وجود دارد که یک گره ساییل عضو یک سرخوشه، در لیست *SL* آن قرار نگیرد. فرض می‌کنیم، به طور میانگین، نیمی از گرهای ساییل عضو یک سرخوشه، در لیست آن سرخوشه قرار خواهد گرفت. بنابراین، احتمال بدخواه بودن نمونه آزمایشی انتخاب شده توسط سرخوشه آغازگر، E_m ، برابر است با:

$$E_m = \frac{\frac{M \times S}{2}}{\frac{N + M(S - 1)}{2 \times C_{opt}}} \times \frac{N + M(S - 1)}{(N + M(S - 1))(2 \times C_{out})} = \frac{M \times S}{(N + M(S - 1))(2 \times C_{out})} \quad (3)$$

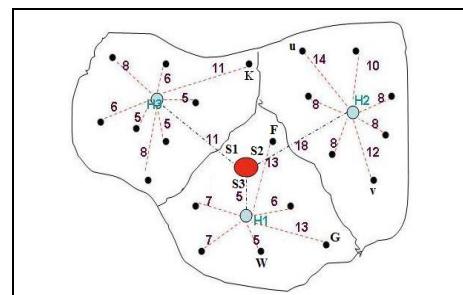
حال، احتمال این‌که گره بدخواه (همان نمونه آزمایشی انتخاب شده توسط سرخوشه آغازگر) همزمان عضو هر یک از سرخوشهای دریافت کننده نیز باشد، E_c ، برابر است با:

$$E_c = \frac{S - 1}{C_{opt} - 1} \quad (4)$$

در این صورت، به تعداد $1 \times E_c \times \frac{C_{opt}-1}{2}$ بسته در این مرحله توسط سرخوشهای دریافت کننده به سوی سرخوشه آغازگر ارسال می‌شود. در مرحله بعد، سرخوشه آغازگر، نمونه آزمایشی انتخاب شده را از *SL* خود حذف نموده و نمونه آزمایشی جدید را در صورت وجود انتخاب و با یک پیغام آن را برای دیگر سرخوشه‌ها ارسال می‌کند (با سربار ارتباطی 1 بسته). مراحل ذکر شده در بالا به ازای کل نمونه‌های آزمایش، یعنی $|ES|$ مرحله تکرار می‌شود. از این‌رو، کل سربار ارتباطات به ازای اجرای الگوریتم پیشنهادی برابر است با:

$$\begin{aligned} CommCost &= C_{opt} + |ES| \times 2 + |ES| \times (E_m \times E_c \times \frac{C_{opt}-1}{2} \times 1) + |ES| \times 1 \\ &\Rightarrow CommCost = C_{opt} + \frac{N + M(S - 1)}{2} \times \\ &\quad \left[2 + 1 + (\frac{M \times S}{(N + M(S - 1))(2 \times C_{opt})} \times \frac{S - 1}{2}) \right] \end{aligned} \quad (5)$$

ارسال کرده است). در مرحله خوشبندی، سرخوشه *H1* فاصله تخمینی *S1* را خود را 11 تخمین می‌زند. همچنین سرخوشه *H2* فاصله تا *R* 18 و *H3* را 5 تخمین می‌زند. در فاز اول (فاز پویش) الگوریتم پیشنهادی، سرخوشهای *SL* خود را می‌سازند. به عنوان مثال، *SL* = {*S2, u, v*} (یا *S1*) خواهد بود چراکه فاصله تخمینی تا این گرهای $avg_distance = 10.75$ (میانگین فاصله سرخوشه *H2* تا عضوهایش) است. در فاز دوم، هر سرخوشه، گره عضوی که بیشترین فاصله تا آن دارد را به عنوان نمونه آزمایشی خود (*ES*) انتخاب می‌کند. سپس سرخوشهای نمونه آزمایشی خود را برای یکدیگر ارسال می‌کنند. در این مثال، *F* و *S2* و *H2* و *H3* به ترتیب گرهای عضو *K* (یا *S1*، *S2*)، *H1* (یا *G*) به عنوان نمونه آزمایشی انتخاب و در *ES_List* ثبت می‌شود. سپس، سرخوشه *H2* به عنوان آغازگر روال تشخیص انتخاب می‌شود چراکه دارای نمونه آزمایشی با بیشترین فاصله است. سرخوشه *H2* یک پیغام برای نمونه آزمایشی خود، یعنی *S2* ارسال می‌دهد یک پیغام در شبکه منتشر کند. گره *S2* پیغام خود را با توانی ارسال می‌کند که گرهایی با فاصله حداقل 18 واحد از آن، پیغام را دریافت کنند. از این‌رو، سرخوشهای *H1* و *H3* پیغام *S2* را دریافت و فاصله تخمینی خود تا این گره را محاسبه می‌کنند. سرخوشه *H1* فاصله تا *S2* را 11 و سرخوشه *H3* فاصله تا *S2* را 5 تخمین می‌زند. سرخوشه *H1* جدول *member_table* خود را پیمایش نموده و چون فاصله تا عضوهای *K* و *S1* را نیز برابر 11 می‌بیند، لذا این دو عضو خود را به عنوان "گرهای بدخواه احتمالی" به سرخوشه آغازگر، یعنی *H2* ارسال می‌کند. به همین ترتیب سرخوشه *H3* نیز گرهای عضو *W* و *S3* را به عنوان "گرهای بدخواه احتمالی" به سرخوشه *H2* ارسال می‌کند. با فرض این‌که آستانه $T_{min} = 2$ باشد، در این صورت سرخوشه *H2* گرهای *S2* (نمونه آزمایشی خود)، *W*، *S1*، *K* و *S3* را به عنوان گرهای بدخواه ساییل در *Sybil_List* خود ثبت می‌کند. در نتیجه گرهای *W* و *K* به اشتباه به عنوان گرهای بدخواه ساییل تشخیص داده شده‌اند. باید توجه شود در این سفاری چنان‌چه 2 انتخاب شده باشد، گرهای بدخواه شناسایی نمی‌شوند. پس به طور کلی، T_{min} باید کوچکتر از تعداد کلاسترها در شبکه (یعنی C_{opt}) باشد.

شکل ۳: یک حالت ممکن از خوشبندی شبکه و تشخیص غلط الگوریتم پیشنهادی

۵- ارزیابی کارایی و نتایج شبیه‌سازی

۱-۱- سربار ارتباطات

هر سرخوشه، لیست *SL* خود را ساخته و نمونه آزمایشی، *ES*، را بدست می‌آورد. سپس، همه سرخوشهای *ES* خود را برای یکدیگر منتشر (*broadcast*) می‌کنند (با سربار ارتباطاتی C_{opt}). سپس، هر سرخوشه با توجه به نمونه‌های

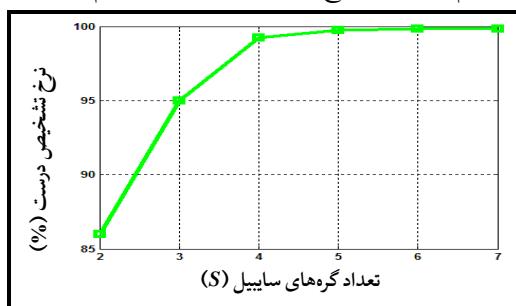
۵-۲- نتایج شبیه‌سازی

سربار ارتباطات ۱ یا ۲ واحد افزایش می‌یابد و نتایج شبیه‌سازی نشان داد با افزایش S ، سربار ارتباطات ۲ یا ۳ واحد افزایش می‌یابد. بنابر این، تغییر پارامتر S تأثیر چندانی بر میزان سربار ارتباطات الگوریتم پیشنهادی ندارد.

آزمایش ۲: در این آزمایش، پارامترهای $C_{opt}=7$, $M=1$, $S=5$ و $T_{min}=2$ تنظیم شده و N از ۱۰۰ تا ۵۰۰ (با کام افزایش ۱۰۰) تغییر داده شده و تأثیر آن بر کارایی الگوریتم پیشنهادی ارزیابی شده است. شکل (۶) نرخ تشخیص درست، شکل (۷) نرخ تشخیص غلط و جدول (۲) سربار ارتباطی حاصل از این آزمایش را نشان می‌دهد. شکل‌های (۶) و (۷) نشان می‌دهد افزایش تعداد گره‌ها در شبکه منجر به افزایش نرخ تشخیص درست و غلط الگوریتم پیشنهادی می‌شود. چراکه افزایش تعداد گره‌ها در شبکه منجر به افزایش تعداد نمونه‌های آزمایشی و در نتیجه افزایش تعداد دورهای اجرای الگوریتم تشخیص می‌شود. نتیجه این آزمایش نشان داد به ازای مقادیر مختلف N ، نرخ تشخیص درست بیشتر از ۹۹٪ و نرخ شخص غلط کوچکتر از ۰۸۶٪ است.

نتیجه این آزمایش در جدول (۲) نشان می‌دهد، با افزایش تعداد گره‌ها در شبکه، سربار ارتباطات نیز افزایش می‌یابد. چراکه افزایش تعداد گره‌ها منجر به افزایش تعداد نمونه‌های آزمایشی و در نتیجه افزایش تعداد دورهای اجرای الگوریتم تشخیص می‌شود. از این‌رو، سربار ارتباطات نیز افزایش خواهد یافت. نتایج محاسباتی نشان می‌داده به ازای افزایش N (۱۰۰ واحد)، سربار ارتباطات ۱۵۰ واحد افزایش می‌یابد و نتایج شبیه‌سازی نشان داد به ازای این میزان افزایش در پارامتر N ، سربار ارتباطات تقریباً ۱۴۳ واحد افزایش می‌یابد.

آزمایش ۳: از آنجاکه مدل حمله درنظر گرفته شده در اینجا متفاوت از مدل حمله درنظر گرفته شده در دیگر الگوریتم‌هاست لذا نمی‌توان کارایی الگوریتم پیشنهادی را با دیگر الگوریتم‌های موجود در قالب معیارهای نرخ تشخیص و نرخ تشخیص غلط (به ازای تغییر در پارامترهای مختلف نظری M , C_{opt} , S) مقایسه نمود. ولی در حالت میانگین می‌توان این مقایسه را انجام داد. از این‌رو، در این آزمایش، میانگین نرخ تشخیص درست و میانگین نرخ تشخیص غلط الگوریتم پیشنهادی و دیگر الگوریتم‌های موجود مقایسه گردیده است. جدول (۳) نتیجه این مقایسه را نشان می‌دهد. همان‌طور که از نتیجه این مقایسه مشخص است، الگوریتم پیشنهادی با میانگین نرخ تشخیص درست ۹۹٪ پایین‌تر از الگوریتم‌های مطرح شده در [۱۱] و [۱۷] و بتر از سایر الگوریتم‌هاست. البته الگوریتم مطرح شده در [۱۱] به دلیل ممکن بودن به ارسال و حل پازل‌های مشتری، سربار ارتباطی و محاسباتی بیشتری نسبت به الگوریتم پیشنهادی به شبکه تحمیل می‌کند. اما از حیث میانگین نرخ تشخیص غلط، الگوریتم پیشنهادی با نرخ ۱٪ بتر از سایر الگوریتم‌ها می‌باشد.

شکل ۴: تأثیر پارامتر S بر نرخ تشخیص درست الگوریتم پیشنهادی

الگوریتم پیشنهادی پیاده‌سازی گردیده و با انجام تعدادی آزمایش، کارایی آن با دیگر الگوریتم‌ها مقایسه شده است. معیارهای مورد ارزیابی عبارتند از: نرخ تشخیص درست: درصدی از گره‌های سایبل است که توسط یک الگوریتم امنیتی شناسایی می‌شود، نرخ تشخیص غلط: درصدی از گره‌های نرمال که به اشتباه توسط الگوریتم امنیتی به عنوان گره‌های سایبل شناسایی می‌شود، سربار ارتباطات: تعداد بسته‌های ارسالی توسط کل گره‌ها، به ازای اجرای یک الگوریتم امنیتی در شبکه است.

در اجرای شبیه‌سازی‌ها، فرض می‌شود شبکه حاوی N گره حسگر است که از این تعداد، M گره بدخواه می‌باشدند. گره‌ها به طور تصادفی در یک ناحیه 100×100 مترمربع پراکنده شده‌اند. شبکه به C_{opt} خوش تقسیم می‌شود. هر گره بدخواه، S شناسه جعلی از خود منتشر می‌کند ($S \leq C_{opt}$). به منظور اطمینان از اعتبار نتایج، هر شبیه‌سازی ۱۰۰۰ بار تکرار شده و نتیجه نهایی از میانگین نتایج این ۱۰۰۰ تکرار بدست آمده است.

آزمایش ۱: در این آزمایش، پارامترهای $C_{opt}=7$, $M=1$, $N=100$ تنظیم شده و S از ۲ تا ۷ تغییر داده شده و نتایج حاصل در قالب معیارهای نرخ تشخیص درست، نرخ تشخیص غلط و سربار ارتباطات به ترتیب در شکل (۴)، (۵) و جدول (۱) آمده است. همان‌طور که از نتایج این آزمایش در شکل (۴) مشخص است، هرچه گره بدخواه همزمان عضو خوش‌های بیشتری شود، نرخ تشخیص درست الگوریتم پیشنهادی افزایش می‌یابد. به عنوان مثال، زمانی که گره بدخواه عضو دو خوشة باشد، نرخ تشخیص ۸۶٪ و زمانی که عضو بیش از ۳ خوشه باشد، نرخ تشخیص بالاتر از ۹۴٪ می‌شود. دو دلیل برای این موضوع وجود دارد. دلیل اول، از آنجا که در الگوریتم پیشنهادی سرخوشه‌ها با همکاری هم‌دیگر اقدام به شناسایی گره بدخواه می‌کنند لذا هرچه گره بدخواه همزمان عضو خوشه‌های بیشتری باشد، نرخ تشخیص افزایش می‌یابد. دلیل دوم، این است که اگر گره بدخواه همزمان عضو تعداد خوشه‌های کمتری باشد، احتمال شناسایی شدن آن توسط الگوریتم پیشنهادی کاهش می‌یابد. چراکه گره باصله با آن هستند که این سبب می‌شود گره بدخواه در لیست SL هیچ یک از سرخوشه‌ها قرار نگیرد. ولی اگر گره بدخواه همزمان عضو خوشه‌های بیشتری شود، احتمال این که اصله‌اش با تمام این سرخوشه به قدری کم باشد که در لیست SL هیچ یک از این سرخوشه‌ها قرار نگیرد کاهش می‌یابد. از این‌رو احتمال تشخیص آن افزایش می‌یابد.

نتایج این آزمایش در شکل (۵) نشان می‌دهد نرخ تشخیص غلط الگوریتم پیشنهادی به ازای $S=2$ و $S=3$ به ترتیب ۰٪ و ۰٪ و به ازای $S > 3$ نرخ این معیار تقریباً ۰٪ است. همان‌طور که در سناریو ۱ شرح داده شد، در هر دور اجرای الگوریتم تشخیص برای یک نمونه آزمایشی، ممکن است بعضی گره‌های قانونی به اشتباه به عنوان گره‌های سایبل شناسایی شوند. لذا، هرچه گره بدخواه عضو خوشه‌های بیشتری باشد، تعداد نمونه‌های آزمایشی افزایش یافته و در نتیجه نرخ تشخیص غلط نیز تاحد اندکی افزایش می‌یابد.

هم‌چنین، در جدول (۱)، هر دو نتایج محاسباتی و شبیه‌سازی سربار ارتباطات ارائه شده است. نتایج محاسباتی نشان داد با افزایش S (یک واحد)،

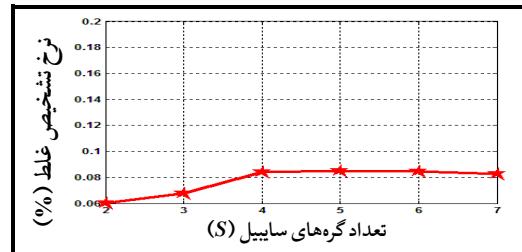
۶- نتیجه‌گیری

در این مقاله، یک مدل جدید از برپایی حمله *Sybil* در شبکه‌های حسگر بی‌سیم مبتنی بر خوش‌بندی، نظریه *LEACH*، پیشنهاد گردید. سپس یک الگوریتم، مبتنی بر مشخصه قدرت سیگنال دریافتی و مکان‌یابی به کمک سه نقطه جهت مقابله با این مدل جدید از حمله *Sybil* مطرح شد. الگوریتم پیشنهادی شیوه‌سازی گردید و نتیجه آزمایش‌ها نشان داد الگوریتم پیشنهادی با تحمیل سریار ارتباطی اندکی به شبکه، قادر به شناسایی ۹۹٪ گره‌های *Sybil* و نرخ تشخیص غلط ۰٪ است (در حالت میانگین).

منابع

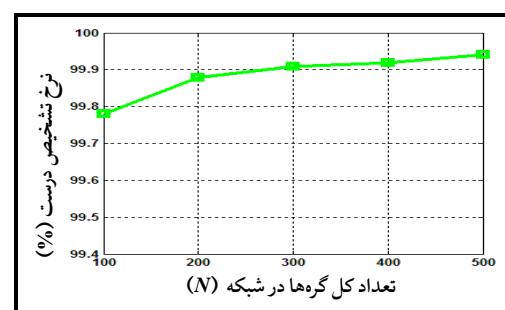
- [1] Yick J., Mukherjee B. and Ghosal D., "Wireless sensor network survey", in: Proc. of the Computer Networks 52, pp. 2292–2330, 2008.
- [2] W. R. Heinzelman, A. Chandrakasan, and H. Balakrishnan. Energyefficient communication protocol for wireless microsensor networks. In IEEE Hawaii Int. Conf. on System Sciences, pages 4–7, 2000.
- [3] Douceur J. R., "The Sybil attack", in: Proc. of the First International Workshop on Peer-to-Peer Systems (IPTPS '02), 2002.
- [4] Karloff C. And Wagner D, "Secure Routing in Wireless Sensor Networks: Attacks and Countermeasures", in: Proc. of the AdHoc Networks, pp. 299-302, 2003.
- [5] Newsome J. and et al., "The Sybil attack in sensor networks: analysis and defenses", in: Proc. of the International Symposium on Information Processing in Sensor Networks, pp. 259–268, 2004.
- [6] Chen S. and et al., "A Security Routing Mechanism against Sybil Attack for Wireless Sensor Networks", in: Proc. of the International Conference on Communications and Mobile Computing, 2010.
- [7] Jangra A., Swati, Priyanka, "Securing LEACH Protocol from Sybil Attack using Jakes Channel Scheme (JCS)", in: Proc. of the International Conferences on Advances in ICT for Emerging Regions(ICTer2011), 2011.
- [8] Vasudeva A. and Sood M., "SYBIL ATTACK ON LOWEST ID CLUSTERING ALGORITHM IN THE MOBILE AD HOC NETWORK", in: Proc. of the International Journal of Network Security & Its Applications (IJNSA), Vol.4, No.5, 2012.
- [9] J. Zhao and R. Govindan, (2003). "Understanding Packet Delivery Performance in Dense Wireless Sensor Networks", In Proc. ACM Sensys.
- [10] Zhong S. and et al., "Privacy-preserving location based services for mobile users in Wireless Networks", In: Proc. of the Technical Report YALEU/DCS/TR-1297, Yale Computer Science, 2004.
- [11] Demirbas M. and Song Y., "An RSSI-based scheme for Sybil attack detection in wireless sensor networks", In: Proc. of the IEEE Computer Society International Symposium on World of Wireless, Mobile and Multimedia Networks, pp. 570–574, 2006.
- [12] Suu K. F. Wang W. T. and Chang W. C., "Detecting Sybil attacks in wireless Sensor Networks using neighboring information", in: Proc. of the Computer Networks 53, pp. 3042–3056, 2009.
- [13] Misra S. and Myneni S., "On Identifying Power Control Performing Sybil Nodes in Wireless ensor Networks Using RSSI", in: Proc. of the IEEE Global Telecommunications Conference (GLOBECOM 2010), 2010.
- [14] ZHANG Y., FAN K.-F., ZHANG S.-B. and MO W., "AOA based trust evaluation sheme for Sybil attack detection in WSN", in: Proc. of the journal on Application Research of Computers, 2010.
- [15] Li F., Mittal P., Caesar M. and Borisov N., "SybilControl: Practical Sybil Defense with Computational Puzzles", in: Proc. of the Networking and Internet Architecture, Jan 2012.
- [16] WANG X.-D., SUN Y.-Q. and MENG X.-X., "Cluster-based Defending Mechanism for Sybil Attacks in Wireless Sensor Network", in: Proc. of the Computer Engineering,2009 .
- [17] Jamshidi, M., Esnaashari, M. and Meybodi, M. R., "An Algorithm for Defending Sybil Attacks based on Client Puzzles and Learning Automata for Wireless Sensor Networks", in: Proceeding of 18th National Conference of Computer Society of Iran , Sharif University, Tehran, Iran, March 14-16, 2013.
- [18] Jamshidi, M., Esnaashari, Nasri A., Hanani A. and Meybodi, M. R., "Detecting Sybil Nodes in Mobile Wireless Sensor Networks using Observer Nodes", in: Proceeding of 10th International ISC Conference On Information Security & Cryptology, Computer Society of Iran , yazd University, yazd, Iran, August 29-30, 2013.
- [19] <http://www.kowoma.de/en/gps/positioning.htm>

پانویس‌ها

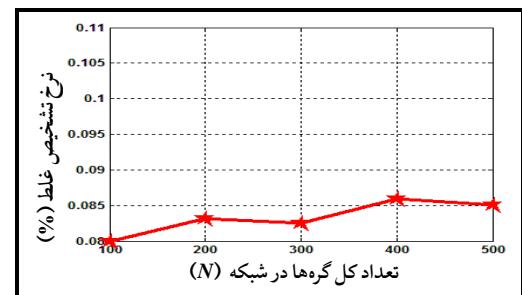

شکل ۵: تأثیر پارامتر S بر نرخ تشخیص درست الگوریتم پیشنهادی

	S=2	S=3	S=4	S=5	S=6	S=7
نتایج محاسباتی	158	160	161	163	165	167
نتایج شیوه‌سازی	143	145	147	149	152	155

شکل ۶: تأثیر پارامتر N بر نرخ تشخیص درست الگوریتم پیشنهادی

شکل ۷: تأثیر پارامتر N بر نرخ تشخیص غلط الگوریتم پیشنهادی

جدول ۲: تأثیر پارامتر N بر سریار ارتباطات الگوریتم پیشنهادی

	N=100	N=200	N=300	N=400	N=500
نتایج محاسباتی	163	313	463	613	763
نتایج شیوه‌سازی	149	291	434	577	721

جدول ۳: مقایسه کارایی الگوریتم پیشنهادی با دیگر الگوریتم‌ها در قالب معیارهای میانگین نرخ تشخیص غلط

¹ Received Signal Strength Indicator

² Suspicious List

³ Experimental Sample